

TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ KANUNU

Bekiroğlu-İsen-Ciğerli Hukuk Bũrosu

1. Genel

2.

20 Ekim 2016 tarihinde Tũrkiye Bũyũk Millet Meclisi'nde kabul edilen Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu ("**Kanun**"), 28 Ekim 2016 tarihli Resmi Gazete de yayınlanmış; 1 Ocak 2017 tarihinde ise yũrũrlũđe girecektir. Kanun'un gerekçesinde de belirtildiği üzere, Kanun ile teslim bağlı olmayan taşınır rehni hakkının gũvence olarak kullanılması yaygınlaştırılması, rehne konu taşınırların kapsamının genişletilmesi, taşınır rehninde aleniyetin sağlanması ve rehni paraya çevrilmesinde alternatif yolların getirilmesi suretiyle işletmelerin ihtiyaç duydukları finansmana erişimlerinin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır. Sũz konusu Kanun'un yũrũrlũđe girmesi ile birlikte uzun bir sũreden beri uygulanmakta olan 1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu yũrũrlũkten kaldırılabilecek olup; Kanun kapsamına alınan taşınırlar bakımından Kanun'un getirmiş olduğu ilgili dũzenlemeler uygulanmaya başlayacaktır. Kanun'a ilişkin uygulama yũnetmeliđinin ise ȳnũmũzdeki aylarda çıkarılması beklenmektedir.

2. Kapsam

Kanun, bir borca gũvence teşkil etmek üzere kurulan ve Kanun'da sınırlı sayıda sayılan taşınır varlıkları konu alan taşınır rehni işlemlerine uygulanacaktır. Ancak Kanun, (i) sermaye piyasası araçları ile tũrev araçlara ilişkin finansal sũzleřmeleri konu edinen rehin sũzleřmelerine, (ii) mevduat rehnine ilişkin sũzleřmelere ve (iii) tapu kũtũđũne herhangi bir nedenle tescil edilen taşınırlara uygulanmayacaktır.

Kanun'un getirmiş olduğu en ȳnemli dũzenlemelerden biri ise, bir borcun ȳdenmesini veya ifa edilmesini gũvence altına almak amacıyla akdedilen alacak devri sũzleřmelerinin de Kanun kapsamına alınmış olmasıdır. Bu doğrultuda Kanun'un taşınır rehni kapsamında taraflara getirmiş olduğu yũkũmlũlũkler, sũz konusu alacak devri sũzleřmeleri için de geçerli olacaktır.

3. Rehni Kurulması

Taşınırlar ȳzerinde rehin hakkı, rehin sũzleřmesinin Rehinli Taşınır Sicili'ne tescil edilmesiyle kurulur. Rehin sũzleřmesinin elektronik ortamda veya yazılı olarak yapılması mũmkündür. Yazılı olarak dũzenlenen rehin sũzleřmesinin tescil edilebilmesi için (i) tarafların imzalarının noterce onaylanması veya (ii) sũzleřmenin sicil yetkilisinin huzurunda imzalanması gerekmektedir. Rehin sũzleřmesinde, diğerlerinin yanı sıra, borcun konusu, borcun miktarı, borcun miktarı belirli değil ise rehni ne miktar için gũvence teşkil ettiği, ȳdenecek para cinsi ve rehni azami miktarı mutlaka belirtilmelidir.

Ticari işletmenin tamamı ȳzerinde rehin kurulmasına ilişkin getirilen dũzenleme uyarınca, Kanun kapsamında sayılan taşınırların ilgili borcu karşılaması halinde işletmenin tamamı ȳzerinde rehin kurulması mũmkũn olmayacaktır.

Ayrıca, işletmelerin mũstakbel taşınır varlıkları ȳzerinde de rehin hakkı kurulması mũmkũn kılınmıştır. Bũyle bir durumda rehinli mũstakbel taşınır varlık ȳzerindeki tasarruf yetkisi, sũz konusu varlıkların mũlkiyete konu edilmesini takiben kullanılabilir.

Kanun kapsamında taşınır varlık ȳzerindeki rehin hakkının o varlığın bũtũnleyici parçasını da kapsadığı belirtilmiş olup, eklentiler için ise bunların rehin kapsamına alınmasını tarafların ayrıca kararlaştırabileceği ȳngȳrũlmektedir. Bir taşınırın diğer bir taşınır ile bũtũnleyici parçası

olacak şekilde karışması veya birleşmesi halinde ise rehin hakkının o taşınır varlığın tamamı üzerinde tesis edilmiş sayılacağı ifade edilmektedir.

4. Rehinli Taşınır Sicili ve Dereceler Sistemi

Kanun kapsamında taşınır rehininin ve alacağın devrinin tescilinde aleniyetin sağlanması, taşınırlar üzerinde rehin hakkının tesis edilmesi ve üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmesi ve rehinli alacaklılar arasında öncelik hakkının belirlenebilmesi amacıyla Rehinli Taşınır Sicili'nin kurulması öngörülmektedir. Bu doğrultuda rehin hakkının üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edebilmesi, ancak rehin sözleşmesinin Rehinli Taşınır Sicili'ne tescil edilmesiyle mümkün olacaktır. Kanun bu doğrultuda rehin veren bakımından rehinli taşınır varlığın rehni ile alacağın devrini Rehinli Taşınır Sicili'ne tescil ettirmekle yükümlü kılmıştır. Rehin verenin söz konusu yükümlülüğünü yerine getirmemesi halinde ise güvence altına alınan borç tutarının yarısını geçmemek üzere adli para cezası uygulanması öngörülmektedir. Kanun'un getirdiği en önemli yeniliklerden bir diğeri, taşınır rehninde de dereceler sisteminin kabul edilmiş olmasıdır. Bu kapsamda, taşınmazlarda olduğu gibi taşınırlar üzerinde de birden fazla derecede rehin kurulması ve söz konusu rehin haklarının Rehinli Taşınır Sicili'ne tescili ile aleniyet kazandırılması mümkün hale getirilmiştir. Taşınmaz rehninden farklı olarak ise taşınır rehninde farklı derecelerde kurulmuş bulunan rehin haklarından birinin terkin edilmesi halinde, sonraki derecede yer alan rehinli alacaklının boşalan dereceye kendiliğinden ilerlemesi öngörülmektedir.

5. Temerrüt Sonrası Haklar

Kanun kapsamında getirilen diğer önemli bir yenilik, rehin verenin borcunu ödememesi halinde alacaklının öncelikle genel hükümler çerçevesinde rehinin paraya çevrilmesi yoluna başvurması zorunluluğunun kaldırılmış olmasıdır. Bu doğrultuda, söz konusu taşınır varlık bakımından birinci derecede rehin hakkına sahip alacaklı, diğer alacaklıların haklarını gözetmek kaydıyla, icra dairesinden rehinli taşınır varlığın mülkiyetinin devrini talep edebilecektir. Borcunu ödemeyen rehin verenin mülkiyeti devretmemesi halinde ise, rehin veren hakkında güvence altına alınan borç tutarının yarısını geçmemek üzere adli para cezası uygulanacaktır.

6. Muafiyet

Rehin sözleşmesinin düzenlenmesi ile Rehinli Taşınır Sicili'nde tesis edilen işlemler vergi, resim, harç ve benzeri giderlerden muaf tutulmuştur.

7. Alacağın Sona Ermesi

Rehin ile güvence altına alınmış olan alacağın sona ermesi halinde rehin alacaklısının, söz konusu tarihten itibaren üç (3) iş günü içerisinde ilgili rehin Rehinli Taşınır Sicili'nden terkin edilmesi için sicile başvuruda bulunması gerekmektedir. Söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde ise, ilgili rehin alacaklısı hakkında güvence altına alınan borç tutarının onda biri oranında idari para cezası uygulanacaktır.